Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“

(COM(2020) 403 final – 2020/0108 (COD))

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl kuriamos Mokumo palaikymo priemonės iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017

(COM(2020) 404 final – 2020/0106 (COD))

(2020/C 364/19)

Pagrindinis pranešėjas **Rony LANNOO**

Prašymas pateikti nuomonę	Taryba, 2020 6 11
	Europos Parlamentas, 2020 6 17
Teisinis pagrindas	SESV 172, 173 straipsnis, 175 straipsnio 3 dalis, 182 straipsnio 2 dalis ir 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Biuro sprendimas	2020 6 9
Priimta plenarinėje sesijoje	2020 7 16
Plenarinė sesija Nr.	553
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	208/0/8

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Nuo pat COVID-19 krizės pradžios EESRK įvairiuose pareiškimuose pabrėžė savo įsitikinimą, kad šiais didelės nežinomybės laikais tik visapusiškas Europos ekonomikos gaivinimo planas leistų mums įveikti pandemijos padarinius ir atkurti tvaresnę ir atsparesnę Europos ekonomiką.

1.2. Todėl EESRK teigiamai vertina Europos Komisijos pateiktą plataus užmojo ekonomikos gaivinimo priemonių rinkinį ir pabrėžia, kad ekonomikos gaivinimas bus sėkmingas tik esant tvirtai ir vieningai politinei lyderystei. EESRK tvirtina, kad šių priemonių įvedimas parodo, kokia neatidėliotina yra nerimą kelianti socialinė ir ekonominė situacija.

1.3. Siekiant užtikrinti spartų ir tvarų Europos ekonomikos atsigavimą nepaprastai svarbu parūpinti reikiamus finansinius išteklius. Todėl EESRK tvirtai pritaria ES biudžeto stiprinimui ir ragina Europos sprendimus priimančius asmenis sparčiai sudaryti susitarimą dėl būsimos 2021–2027 m. laikotarpio daugiametės finansinės programos ir naujosios ekonomikos gaivinimo priemonės „Next Generation EU“.

1.4. EESRK teigiamai vertina programos „InvestEU“ sustiprinimą ir papildomą Mokumo palaikymo priemonę ir ragina sparčiai susitarti dėl šių pasiūlymų, užtikrinant, kad abi programos pradėtų greitai veikti ir kad būtų galima parengti pakankamą kiekį reikalavimus atitinkančių projektų, kurie galėtų tomis programomis pasinaudoti.

1.5. sižvelgiant į tai, kad beveik visa programos „InvestEU“ parama bus skiriama pagal priemonę „Next Generation EU“, o ne pagal 2021–2027 m. DFP ir todėl, kad ją reikės įgyvendinti iki 2026 m. pabaigos, EESRK prašo teisės aktų leidėjų priimti nuostatas, užtikrinančias, kad po 2026 m. ir prieš prasidedant DFP po 2027 m. nepritrūks finansavimo.

1.6. EESRK pakartoja savo pritarimą ([1]) Komisijos siekiui stiprinti investicinę veiklą ES kito ilgalaikio ES biudžeto laikotarpiu. Šio siekio svarba dar labiau išaugo COVID-19 pandemijos sukelto ekonominio nuosmukio aplinkybėmis.

1.7. EESRK visada remia orientaciją į ilgalaikius investicinius projektus, kurie priskirtini didelio viešojo intereso projektams ir kartu atitinka darnaus vystymosi kriterijus. Nepaprastai svarbu, kad COVID-19 krizė neatitrauktų ES dėmesio nuo jos vidutinės trukmės ir ilgalaikių tikslų, apibrėžtų Europos žaliajame kurse, 2020 m. tvaraus augimo strategijoje ir Europos socialinių teisių ramstyje.

1.8. EESRK mano, kad programa „InvestEU“ yra ypač gerai pritaikyta ilgalaikiam finansavimui teikti ir Sąjungos politikai remti, kol bus atsigaunama po gilios ekonomikos ir socialinės krizės. Komitetas pabrėžia, jog svarbu aiškiai nurodyti, kurie projektai gali pretenduoti į naujosios penktos linijos finansavimą, nes tai labai svarbu siekiant papildomumo su kitomis keturiomis politikos linijomis. EESRK taip pat mano, kad reikia plačiau apibrėžti inovacijas, kurios peržengia informacijos ir skaitmeninimo technologijų ribas. Mažosios ir vidutinio dydžio įmonės, ypač labai mažos ir mažos įmonės, nepaprastai skaudžiai nukentėjo nuo dabartinės krizės, todėl turi būti aišku, kad jos galės pretenduoti į paramą pagal naują penktąjį liniją. Tam būtinas struktūruotas įgyvendinančiųjų partnerių ir Europos, nacionalinio ir regioninio lygmenų institucijų bendradarbiavimas.

1.9. EESRK ragina parengti konkrečias ir aiškias gaires, kuriomis remiantis būtų nustatomi projektai, galintys pretenduoti į programos „InvestEU“ paramą, taip pat įvairių ES programų sinergijos galimybes, tuo užtikrinant jų tinkamą ir veiksmingą įgyvendinimą.

1.10. Koronaviruso krizė paveikė visas ES valstybes nares, tačiau kai kurios šalys nukentėjo labiau. EESKR pabrėžia, kad atsigavimas po koronaviruso krizės neturėtų dar labiau padidinti skirtumus tarp valstybių narių.

1.11. Todėl EESRK teigiamai vertina naująją Mokumo palaikymo priemonę ir pabrėžia, kakd svarbu užtikrinti jos visapusišką naudą toms valstybėms narėms, kurių ekonomikos skaudžiausiai pajuto COVID-19 krizės poveikį. Nors nepaprastai svarbu užtikrinti spartų atsigavimą, ne mažiau svarbu pasirūpinti, kad esamos lėšos būtų skiriamos perspektyvius verslo modelius taikančioms bendrovėms. Tai leistų prisidėti prie tvarios ir atsparios Europos ekonomikos sukūrimo.

1.12. EESRK pabrėžia Europos finansų rinkų vaidmenį užtikrinant, kad šios priemonės sutelktų numatomas investicines sumas, taip pat vadovaujantį Europos investicijų banko (EIB) grupės ir Europos investicijų fondo vaidmenį ir didelę būtinybę suteikti reikiamą struktūrą įgyvendinantiesiems partneriams, visų pirma nacionaliniu lygmeniu. Svarbu užtikrinti, kad lėšų srautai per EIB grupę ir skatinamojo finansavimo bankus ir institucijas būtų skaidrūs, aiškūs ir lengvai prieinami.

2. **Bendra informacija**

2.1. COVID-19 krizė, kuri pirmiausia yra žmonių sveikatai pavojų kelianti ekstremalioji padėtis, sukėlė didžiulį ekonominį ir socialinį šoką smarkiai sumažėjus ekonomikos produktyvumui, sparčiai išaugus nedarbui, pablogėjus gyvenimo lygiui (sumažėjus realiosioms pajamoms, išaugus netikrumui dėl darbo vietos ir atsiradus judumo suvaržymų) bei drastiškai sumažėjus užsienio prekybai ES viduje ir su trečiosiomis šalimis. Dėl krizės taip pat smarkiai pablogėjo viešųjų finansų rodikliai ir sumažėjo investicijos.

2.2. 2020 m. gegužės 27 d. Europos Komisija paskelbė plataus užmojo atsigavimo planą „Next Generation EU“ ir persvarstytą pasiūlymą dėl 2021–2027 m. bendro ES biudžeto ([2]).

2.3. Kad įgyvendintų 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, Komisija ketina ir toliau ES ekonomikai užtikrinti investicijų programą, kuri atitiktų kompleksinius atitinkamų ES politikos sričių supaprastinimo, lankstumo, sąveikos ir nuoseklumo tikslus. Tokios investicijų programos poreikis dar labiau išaugo dėl COVID-19 pandemijos.

([1]) EESRK nuomonė dėl *Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl programos „InvestEU“* (OL C 62, 2019 2 15, p. 131).
([2]) Komunikatas dėl ekonomikos atgaivinimo plano *Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai*.

2.4. Todėl Komisija atšaukė savo ankstesnį 2018 m. gegužės mėn. pateiktą pasiūlymą dėl **programos „InvestEU“** ir pateikė naują pasiūlymą ([3]), atspindintį dalinį susitarimą, kurį 2019 m. balandžio mėn. jau sudarė Europos Parlamentas ir Taryba.

2.5. Kad programa „InvestEU“ leistų geriau reaguoti į COVID-19 pandemijos sukeltą ekonomikos ir socialinę krizę, Komisija siūlo didinti pirminei programai „InvestEU“ numatytą finansavimą, siekiant labiau atsižvelgti į bendrus investicinius poreikius ir padidintos rizikos aplinką.

2.6. Be to, naujasis pasiūlymas išplečia programos „InvestEU“ taikymo sritį – sukuriama penktoji linija, Strateginių investicijų priemonė, kuri tenkintų būsimus Europos ekonomikos poreikius ir užtikrintų arba apsaugotų pagrindinių sektorių strateginį autonomiškumą.

2.7. Sustiprintos programos „InvestEU“ parama galėtų būti skiriama atsigavimo etapą pasiekusioms bendrovėms, kartu, atsižvelgiant į jos pirminius tikslus, užtikrinti investuotojų orientavimąsi į Sąjungos vidutinės trukmės ir ilgalaikius prioritetus, tokius kaip žalioji ir skaitmeninė transformacija.

2.8. Europos Komisija taip pat pateikė pasiūlymą ([4]) dėl laikinosios **Mokumo palaikymo priemonės**.

2.9. Pagal Mokumo palaikymo priemonę būtų remiamos bendrovės, kurios taiko perspektyvius verslo modelius, bet kurių mokumas dėl COVID-19 krizės yra sumažėjęs. Siekiama padėti tokioms įmonėms išgyventi šį sudėtingą laikotarpį, kad atėjus tinkamam metui jos dar galėtų atsigauti. Kitas pasiūlymo tikslas yra atsverti tikėtinus bendrosios rinkos iškraipymus, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios valstybės narės gali neturėti pakankamai biudžeto lėšų teikti tinkamą paramą įmonėms, kurioms jos reikia.

2.10. Mokumo palaikymo priemonė turėtų būti sukurta kiek galima greičiau 2020 m. ir ne vėliau kaip 2020 m. spalio mėn., kad ją būtų galima pradėti sparčiai ir visiškai taikyti 2021 m.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. EESRK pakartoja ([5]) paramą programai „InvestEU“ ir finansinės priemonės, paremtos garantijos principu, pratęsimui. Komitetas mano, kad tai būtina be kita ko ir ilgalaikiam ES biudžeto sudarymui ir valdymui

3.2. EESRK palankiai vertina papildomus „InvestEU“ projekto pajėgumus, kurie padidins ES garantiją iki 75,2 mlrd. EUR (dabartinėmis kainomis ir įskaitant naują strateginių investicijų liniją) ir pritrauks 1 trln. EUR papildomų investicijų. EESRK ragina subalansuotai paskirstyti lėšas politikos tikslams.

3.3. EESRK palankiai vertina tai, kad įtraukta penktoji Europos strateginių investicijų linija, kuriai pagal ES garantiją investicijoms bus skirta 31,2 mlrd. EUR, kurie bus panaudoti paramai strateginiams sektoriams ir pagrindinėms vertės grandinėms, įskaitant tas, kurios yra labai svarbios žaliajai ir skaitmeninei transformacijai.

3.4. Komitetas pabrėžia, kad svarbu aiškiai nustatyti, kurie projektai gali pretenduoti į finansavimą pagal penktąją liniją, nes tai labai svarbu siekiant papildomumo su kitomis keturiomis linijomis. EESRK taip pat mano, kad reikia plačiau apibrėžti inovacijas, kurios peržengia informacijos ir skaitmeninimo technologijų ribas. Reikėtų aiškiai nurodyti, kad MVĮ, ypač labai mažos ir mažosios įmonės, taip pat atitinka šios linijos reikalavimus. Tai tampa dar svarbiau, jeigu atsižvelgiama į MVĮ linijai skirtos ES garantijos sumažinimą nuo 11,25 mrld. EUR iki 10,17 mrld. EUR (dabartinėmis kainomis) palyginti su pirminiu Europos Komisijos pasiūlymu. Todėl būtinas struktūruotas įgyvendinančiųjų partnerių, finansinių tarpininkų ir Europos, nacionalinio ir regioninio lygmenų institucijų bendradarbiavimas.

([3]) *Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“.*

([4]) *Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo sukuriama Mokumo palaikymo priemonė.*

([5]) EESRK nuomonė dėl *Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl programos „InvestEU“* (OL C 62, 2019 2 15, p. 131).

3.5. EESRK pabrėžia, kad investicijos į įgūdžius yra nepaprastai svarbios pereinant prie žalesnės ir teisingos ekonomikos, todėl programoje „InvestEU“ nereikėtų pamiršti socialinių investicijų.

3.6. Daugelis MVĮ, visų pirma labai mažų ir mažųjų įmonių, labai nukentėjo nuo COVID-19 krizės ir karantino priemonių, kurias taikė dauguma ES valstybių. Todėl nepaprastai svarbu užtikrinti pakankamą finansavimą, kad šios įmonės galėtų atsigauti nuo krizės. Ši parama turi būti grindžiama paklausa, o tai reiškia, kad turi būti prieinami ir skolos, ir nuosavo kapitalo produktai. Kadangi MVĮ linijos garantijos pajėgumai mažėja, šį sumažėjimą reikėtų kompensuoti užtikrinant, kad MVĮ, ypač mažųjų ir labai mažų įmonių, portfeliai galėtų pretenduoti į strateginių investicijų linijos finansavimą. Papildant šiuos veiksmus reikėtų nustatyti proporcingus ataskaitų teikimo reikalavimus, siekiant išvengti pernelyg didelės administracinės naštos mažiausioms, mažiausiai išteklių turinčioms įmonėms, kuri jas gali atgrasyti prašyti programos „InvestEU“ paramos. Įgyvendinančiųjų partnerių ir finansinių tarpininkų vaidmuo yra nepaprastai svarbus užtikrinant, kad lėšos pasiektų šias įmones.

3.7. Per šią krizę vyriausybės politika ir parama tapo ypač svarbios; tačiau valstybių narių vyriausybių gebėjimas remti skaudžiausiai krizės paliestus sektorius ir įmones labai skiriasi visoje ES.

3.8. Todėl EESRK teigiamai vertina naująją Mokumo palaikymo priemonę ir tai, kad ši priemonė, būdama atvira visoms valstybėms narėms, pirmiausia bus skirta toms šalims, kurių ekonomika labiausiai nukentėjo nuo COVID-19 pandemijos ir (arba) kuriose yra ribota valstybinė parama mokumo išsaugojimui. EESRK sutinka, kad paramą reikėtų teikti tik perspektyvius verslo modelius turinčioms įmonėms, kurios neturėjo sunkumų iki COVID-19 krizės. Komitetas taip pat palankiai vertina tai, kad Mokumo palaikymo priemonė susieta su Europos strateginių investicijų fondu (ESIF). Siekiant, kad lėšos būtų naudojamos veiksmingai, patartina numatyti galimybę lanksčiai keisti ESIF politikos linijas. Galiausiai, reikėtų numatyti gerai subalansuotą ir atsižvelgiant į rinką orientuotą turimų lėšų paskirstymą tarp nuosavo ir kvazinuosavo kapitalo produktų, tokių kaip subordinuotosios paskolos.

3.9. Norint gauti Mokumo palaikymo priemonės paramą, skatinama taikyti dvejopos pertvarkos (žaliosios ir skaitmeninimo) sąlygą. Ši sąlyga taip pat turi būti realistiška ir įgyvendinama labai mažoms ir mažosioms įmonėms ir tradiciniams sektoriams.

3.10. Koronaviruso krizė paveikė visas ES valstybes nares, tačiau kai kurios šalys nukentėjo labiau. EESKR pabrėžia, kad atsigavimas po koronaviruso krizės neturėtų dar labiau padidinti skirtumus tarp valstybių narių. Nors programai „InvestEU“ arba Mokumo palaikymo priemonei nenustatytos geografinės kvotos, EESRK teigiamai vertina tai, kad valdančioji taryba nustatys konkrečius geografinės koncentracijos apribojimus.

3.11. Supaprastinimas, padidintas skaidrumas ir didesnis sąveikos potencialas, kurį užtikrina programos „InvestEU“ kaip skėtinės finansinės priemonės sukūrimas, tapo dar svarbesni sukūrus Europos žaliojo kurso investicijų planą ir kitus Europos ekonomikos gaivinimo plano komponentus. EESRK ragina parengti konkrečias ir aiškias gaires, kuriomis remiantis būtų nustatomi į paramą galintys pretenduoti projektai, taip pat numatyti įvairių ES programų sinergijos galimybes, tuo užtikrinant jų tinkamą ir veiksmingą įgyvendinimą.

3.12. COVID-19 krizė neturi atitraukti ES dėmesio nuo jos vidutinės trukmės ir ilgalaikių tikslų, apibrėžtų Europos žaliajame kurse, 2020 m. tvaraus augimo strategijoje ir Europos socialinių teisių ramstyje. Neseniai priimtoje rezoliucijoje ([6]) EESRK pareiškė, kad Europa turi finansuoti du kriterijus atitinkančią veiklą: į kitas šalis perkeltos strateginės produkcijos sugrąžinimas, kad Europa taptų nepriklausoma, ypač sveikatos apsaugos ir reagavimo srityse, bei būtų kuriamos kokybiškos darbo vietos, ir dėmesio sutelkimas į tvarias, socialiai atsakingas ir aplinką tausojančias investicijas. Tiek mažosios ir vidutinės įmonės, tiek didelės ir socialinės įmonės, galėtų atlikti labai svarbų vaidmenį restruktūrizuojant Europos gamybos sistemą.

2020 m. liepos 16 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER

([6]) *EESRK pasiūlymai dėl atkūrimo ir atgaivinimo priemonių po COVID-19 krizės*